

# **ТРИДЕСЕТ ДЕВЕТ ТАЧАКА ВЕРЕ**

## **ПРЕГЛЕД**

- 1 - 8      Католичанско веровање**
- 9 - 16     Спасење: наша перспектива**
- 17.18     Спасење: Божија перспектива**
- 19 - 24    Црква и сабори**
- 25 - 30    Свете тајне**
- 31 - 36    Црквена дисциплина**
- 37 - 39    Црква и држава**



*Thomas Cranmer*  
(2.jul 1489 - 21.mart 1556)

# ТРИДЕСЕТ ДЕВЕТ ТАЧАКА ВЕРЕ

## Католичанско веровање (1-8)

### *1. О вери у Свету Тројицу*

Постоји само један живи и истинити Бог, вечни, без тела, делова или страсти; бесконачне силе, мудрости и доброте; Створитељ и Одржавалац свих ствари, видљивих и невидљивих. И у јединству овог Божанства су три Особе, једне суштине, силе и вечности; Отас, Син и Свети Дух.

### *2. О Речи или Сину Божијем, који је постао прави човек*

Син, који је Реч Очева, од вечности рођен од Оца, Истинити и вечни Бог, једносуштан Оцу, попримио је људску природу у утроби блажене Девице, од њене суштине: тако да су обе природе, божанска и људска, нераскидиво здружене у једној Особи па је један Христ, прави Бог и прави човек; који је заиста патио, био распет, умро и погребен, како би Оца помирио с нама и био жртва, не само за прародитељски грех, већ и за све стварне грехе људи.

### ***3. О Христовом силаску у Пакао (Ад)***

Као што је Христос је умро за нас, био погребен, тако морамо веровати да је сишао у Пакао (Ад).

### ***4. О васкрсењу Христовом***

Христос је заиста устао из мртвих, и поново узео своје тело, право тело са месом и костима, и свега онога што се односи на савршенство људске природе, па се такав вазнео на небо и седи тамо, све док се не врати да суди свим људима у последњи дан.

### ***5. О Светом Духу***

Свети Дух, произилази од Оца и Сина, једносуштан Оцу и Сину, истог величанства и исте славе, истинити и вечни Бог.

### ***6. О довољности Светога писма за спасење***

Свето писмо садржи све неопходне ствари за спасење, тако да оно што се у њему не може прочитати и што се из њега не може доказати, никоме не сме бити наметнуто као нешто што је потребно за спасење.

Под Светим писмом подразумевамо оне канонске књиге Старог и Новог завета, у чији ауторитет нико и никада у цркви није сумњао.

Наслови књига су:

Петокњижје (Књига постања, Књига изласка, Левитски законик, Књига бројева, Поновљени закони), Исус Навин, Књига о судијама, Рута, Прва књига о Самуилу, Друга књига о Самуилу, Прва књига о царевима, Друга књига о царевима, Прва књига дневника, Друга књига дневника, Прва књига Јездрина, Друга књига Јездрина (или Немија), Јестира, О Јову, Псалми, Пословице, Проповедник, Песма над песмама, Пророчке књиге - четири велика пророка и дванаест малих пророка.

Остале књиге Црква чита (како каже Јероним) као узоре живота и правила о моралу, али их не користи да успостави доктрину. Следи њихов попис:

Књига Јездрина (3.и4.), Товита, Јудита, додаци Јестири, Премудрост Соломонова и Исуса сина Сираховам, Јеремијина посланица, додаци Данилу, Молитва Манасијина, Прва и Друга Макавеја.

Све књиге Новог завета, како се генерално узимају, признајемо и сматрамо канонским.

## ***7. О Старом завету***

Стари завет није у супротности Новом завету. У Старом и у Новом завету, човечанству је понуђен

вечни живот преко Христа, који је једини Посредних између Бога и људи, богочовек. Стога, не требамо служити оне који говоре да су праочеви гледали једино на пролазна обећања. Иако Закон, који је Бог дао преко Мојсија, не веже хришћане у смислу церемонија и обреда, ниси грађанска правила садржана у њему не морају бити нужно прихваћена; ипак, нити један хришћанин није ослобођен послушности заповестима које су назване моралним.

### ***8. О вероисповедањима***

Никејско вероисповедање, и оно уобичајено названо Апостолско вероисповедање, морају се у потпуности прихватити и у њих треба веровати, јер се она могу доказати најсигурнијим сведочењем Светога писма.

*Оригинални текст из 1571 који је потврђен 1662, додаје и Атанасијево вероисповедање.*

### **Спасење: наша перспектива (9-16)**

#### ***9. О изворном или урођеном греху***

Изворни грех се не састоји (како су испразно тврдили пелагијевци) у наслеђивању од Адама, већ у изопачености и кривици природе свакога

човека који потиче од Адама. Отуда произилази да је човек врло удаљен од своје изворне праведности и да је по својој природи склон злу и да телесно увек жуди против Светога Духа, што онда у сваком човеку који је рођен у овом свету та изопаченост заслужује Божији гнев и осуду. Та изопаченост природе остаје и код оних који су обновљени; пожуда тела, на грчком названа *φρονιμα σαρκος* (што неки излажу као мудрост, неки као чуло, неки као став, а неки као телесна пожуда) није подвргнута Божијем закону. И премда нема осуде за оне који поверују и који се крсте, апостол ипак признаје да похота пожуда и страст по себи имају природу греха.

### ***10. О слободној вољи***

Стање човека након пада Адама је такво, да се он својом властитом, природном снагом и добрим делима не може обратити на веру, нити позвати Бога. Стога ми немамо силе да чинимо добра дела угодна и прихватљива Богу, без Божије милости која нас по Христу штити, да бисмо имали добру вољу, и да би иста деловала са нама.

### ***11. О оправдању човека***

Сматрамо се праведнима пред Богом једино због заслуга нашег Господа и Спаситеља Исуса Христа вером, а не због заслуга и наших дела. Стога, то да смо оправдани вером је веома утешно и здраво

учење, које је више објашњено у хомилији о оправдању.

### ***12. О добрим делима***

Иако добро дела, која су плод вере, а која следе након оправдања, не могу уклонити наше грехе, и не издржавају тежину Божије осуде; ипак су угодна и прихватљива Богу у Христу, и нужно проистичу из истините и живе вере. Њима се жива вера може јасно препознати као што се стабло препознаје по свом плоду.

### ***13. О делима пре оправдања***

Дела учињена пре милости Христове, и надахнућа његовог Духа, нису угодна Богу, јер не произилазе из вере у Исуса Христа; нити она могу учинити човека способним да прими милост, или (како схоластици тврде) да заслужи милост припадности; будући да нису учињена како је Бог желео и заповедио да се чине, немамо сумње да имају природу греха.

### ***14. О делима која се чине више него што треба***

Добровољна дела, изнад и ван Божијих заповести, не могу бити учињена без ароганције и безбожности: јер њима човек изјављује да Богу не даје оно што му је обавезан, већ да за Њега чине више него што су дужни. Христ, наиме, јасно



говори: *Када учините све што вам је заповеђено, реците: слуге смо бескорисне.*

### ***15. О Христу самом без греха***

Христ је као прави учесник наше природе постао једнак нама у свему, осим у греху, од којег је потпуно изузет, како телесно тако и духовно. Дошао је да буде невино јагње, које својом жртвом, једном учињеном, треба на себе преузети грехе света; а греха (како Јован каже) није било у Њему. Ми остали, иако крштени и у Христу поново рођени, имамо много недостатака. Стога, када кажемо да греха немамо, сами себе варамо и истине нема у нама.

### ***16. О греху након крштења***

Није сваки вољно почињени смртни грех, након крштења, уједно и грех против Светога Духа, нити је неопростив. Стога се, онима који су након крштења починили грех, не сме ускратити прилика за покајање. Након што смо примили Светога Духа, можемо одступити од дате нам милости и сагрешити, и милошћу Божијом можемо поново устати и поправити свој живот. Стога требају бити осуђени, они који тврде, да не могу више грешити докле год су живи, или они који поричу могућност опраштања онима који се искрено кају.

## Спасење: Божија перспектива (17 и 18)

### *17. О предодређењу и изабрању*

Предодређење на живот је вечна Божија намера, којом је Он (пре стварања света) према свом, нама скривеном науму, одлучио да ослободи од проклетства и пропасти оне, које је изабрао из људског рода и с Христом их, као посуде начињене за част, приведе у вечно блаженство. Стога они, који су обдарени таквом величанственом Божјом добротом, према Божијој намери, бивају позвани Његовим духом који делује у своје време; покоравају се позиву милости; постају слични Његовом јединородном Сину, Исусу Христу, чинећи побожно добра дела; и на крају, Божијом милошћу достижу вечно блаженство.

И док је побожно разматрање нашег предодређења и изабрања у Христу, за истински побожне и оне који у себи осећају снагу Христовог духа, која убија телесна дела и њихове земаљске удове, затим уздиже њихову душу до божанског и узвишеног, испуњено слатком, угодном и неизрецивом утехом - делимично стога што снага Христовог духа учвршћује и јача нашу веру у вечно блаженство што га добијамо по Христу, а делимично стога што она снажно распламсава нашу љубав према Богу - дотле је, за

радознале, телесно опчињене људе, којима недостаје Христовог духа, стално предочавање учења о Божијем предодређењу врло опасна пропаст, јер их тиме ђаво или увлачи у очајање или у ништа мање опасну сигурност нечистог живота.

Надаље, морамо примити Божија обећања, како су нам генерално објављена у Светом писму, а како нам је изричито откривено у Речи Божијој, Божију вољу морамо следити у ономе што чинимо.

### ***18. О задобијању вечног спасења једино у Христовом имену***

Треба осудити и оне који се усуђују да тврде како ће сваки човек бити спасен по закону или групи којој припада, само ако је живео у складу са тим законом и према светлу природе. Свето писмо спомиње само име Исуса Христа, у којем ће људи бити спасени.

### **Црква и сабори (19-24)**

#### ***19. О Цркви***

Видљива Христа црква је заједница верних, у којој се проповеда чиста Реч Божија, а Свете тајне

деле према Христовој одредби, у свему што томе нужно припада.

Као што је грешила Јерусалимска, Александријска и Антиохијска црква, тако је грешила и Римска црква, и то не само у начину живљења и стилу обреда, већ и у питањима вере.

## ***20. О ауторитету Цркве***

Црква има право да прописује обреде и има власт да одлучује у спорним питањима вере. Ипак, цркви није допуштено да налаже оно што је у супротности са написаном Речју Божјом. Црква не сме тумачити одређено место у Светом писму, тако да оно противречи неком другом. Иако црква сведочи и чува божанске књиге, она не сме закључивати ништа што је у супротности с њима, нити наметати било коју тачку вере изван Светога писма, као нужно потребну за спасење.

## ***21. О ауторитету Васељенских сабора***

[Двадесет и прва тачка је из претходних издања изостављена, јер се углавном ради о локалним и цивилним стварима, а остале теме из ње се спомињу у другим тачкама.]

„Оригинална тачка из 1571 и 1662 године а која се наводи у издању из 1801 године гласи: Васељенски сабори се не смеју сазивати без заповести и воље принца. Када се сабор сабере (обзиром да се ради о скупу људи на којем

нису сви вођени Светим Духом и Божијом речју), подложен је грешкама и понекада и јесу грешили, чак и у Божијим стварима. Стога, све што су одредили потребним, по питању спасења, нема никакву снагу, нити ауторитет, осим ако се може доказати да је узето из Светог писма.“

Васељенски сабори могу грешити, а понекад су и грешили, чак и у питањима која се односе на Бога. Оно што Васељенски сабори закључе као нужно потребно за спасење, нема снагу ни ваљаност, ако се не може показати да произилази из Светог писма.

## ***22. О чистицишту***

Учење Римске цркве о чистицишту, о опроштајницама, о поштовању и обожавању слика и реликвија, као и о призивању светаца, ништавно је, испразно и измишљено, и не заснивам се ни на каквим сведочанствима Светога писма. Штавише, у несагласности је са Речју Божијом.

## ***23. О позиву за службу заједници***

Нико се не сме дрзнути да јавно проповеда у заједници или да дели Свете тајне, ако претходно није правоваљано позван и послан. Правоваљано позваним и посланим морамо сматрати оне који су за тај посао одабрани и прихваћени од оних људи, којима је у заједници

дато овлашћење да позивају слуге и да их шаљу у виноград Господњи.

## ***24. О томе да се у заједници треба говорити језик који народ разуме***

Противно је Речи Божијој, као и обичајима ране цркве, да се јавна служба Божија у цркви служи или да се деле Свете тајне, на језику неразумљивом народу.

### **Свете тајне (25-30)**

## ***25. О Светим Тајнама***

Свете тајне су установљене од Христа и нису само обележја и знаци исповедања вере хришћана, већ извесна сигурна сведочанства и делотворни знаци милости и Божијег добротинства према нама, по којима Он сам невидљиво у нама делује и нашу веру у Њега не само оживљава, већ и снажи и учвршћује.

Две Свете тајне је Господ наш, Исус Христос, установио у Еванђељима: Крштење и Причест (Вечера Господња).

Осталих пет, такозваних Светих тајни: Миропомазање, Исповест, Брак, Свештенство и

Јелеосвећење, не треба сматрати еванђеоским Светим тајнама, јер су оне делом произашле од одметнутих следбеника апостола, а делом представљају животна правила. Иако су одобрене у Светом писму, оне немају значење Светих тајни, као крштење и Господња вечера, јер не поседују видљив знак или обред установљен од Бога.

Христос није установио Свете тајне да бисмо у њих гледали, или их околу носили, већ да бисмо их правилно примали. Свете тајне имају оздрављујућу снагу или деловање, само код оних који их достојно примају. Они који их недостојно примају, како каже Свети Павле, сами себи припремају осуду.

### ***26. О томе да недостојни свешеник не понижава деловање Светих тајни***

Иако су овоземаљској цркви зли увек помешани са добрима, те каткад и зли људи поседују врховну власт у служењу Речи и Светих тајни, њихова се служба ипак сме прихватити, како у слушању Речи Божије, тако и у примању Светих тајни, јер они не делују у своје лично, већ у Христово име, па своју службу обављају по Христовим заповестима и пуномоћи. Њиховом злбом се деловање чина, који је увео Христос, не поништава, нити се милост Божијих дарова смањује, код оних који примају Свете тајне.

Свете тајне су делотворне због Христовог учествовања и обећања, чак и када их деле зли људи.

Ипак, црквена дисциплина захтева да се недостојни свештеници подвргну испитивању, да их оптуже они који познају њихове преступе, те да се таквима, на крају, када се докаже њихова кривица, праведном пресудом ускрати служба.

### ***27. О крштењу***

Крштење није само знак исповедања вере и обележје по којем се хришћани разликују од нехришћана, већ и знак препорода и поновног рођења, по којем се, као исправном, они који су примили Свету тајну крштења, примају у цркву. Обећања, о опросту греха и нашем прихватању као деце Божије, видљиво су означена и запечаћења Светим Духом; вера је потврђена, а милост се повећава уз помоћ молитве, упућене Богу.

Крштење деце треба по сваку цену задржати у цркви, јер је оно у потпуности у складу са Христовим учењем.

### ***28. О Господњој вечери***

Господња вечера није само знак међусобне љубави хришћана, већ Света тајна нашег откупљења Христовом смрћу. Тако је она, за



оне који је достојно и побожно примају, *хлеб који ломимо*, заједништво тела Христовог, и *чаша благослова*, заједништво крви Христове.

Преображај супстанције хлеба и вина у Евхаристији не може се доказати и у супротности је са јасним речима Светога писма, изврће природу Свете тајне, а досад је дао повода и разним празноверјима.

Тело Христово се у Евхаристији даје, прима и једе, само у небеском и духовном смислу. Вера је средство, којим се тело Христово прима.

Света тајна Господње вечере није по Христовом учењу очувана зато да би се носила около, уздизала и обожавала.

### ***29. О томе да безбожници, при Господњој вечери, не једу тело Христово***

Безбожници, као и они који немају живу веру, физички и видљиво дробе својим зубима (како каже Свети Августин) Свету тајну тела и крви Христове, али ни на који начин нису сједињени са Христом. Напротив, Свету тајну једу и пију на своју осуду.

### ***30. О обе прилике при Господњој вечери***

Чаша Господња се не сме ускраћивати обичном народу; јер оба дела Господње Свете тајне морају

бити, према Христовом учењу и заповести, равномерно пружена свим хришћанима.

## **Црквена дисциплина (31-36)**

### ***31. О јединственој Христовој жртви на крсту***

Једном учињена, Христова жртва је оно савршено откупљење, помирење и задовољење за све грехе читавог света, како за источни грех, тако и за почињене грехе. Не постоји никакво друго искупљење за грехе, осим овог. Стога су мисне жртве, за које се обично говорило да у њима свештеник жртвује Христа због откупљења казне или кривице живих и мртвих, клеветничке измишљотине и морално штетне преваре.

### ***32. О женидби свештеника***

Епископима, презвитерима и ђаконима никаквом божанском заповешћу није прописано нити да се заветује на самачки живот, нити да се уздржавају од женидбе. Зато је њима, као и свим осталим хришћанима, допуштено да улазе у брак према сопственом одлуци, ако је то, према њиховој оцени, од користи за побожност.

### ***33. О томе да искључене треба избегавати***

Онога ко је јавном објавом цркве праведно искључен и екскомунициран из црквене заједнице, сви верници морају сматрати неверником и паганином, све док се јавним кајањем не искупи и док га надлежна особа поново не прими у цркву.

### ***34. О црквеним предањима***

Није по сваку цену нужно да су предања и обреди свуда исти или потпуно једнаки. Наиме, предања и обреди су одувек били разнолито и могу се мењати, зависно од различитости земаља, времена и обичаја, само ако нису заповеђени у супротности са Речју Божјом. Онај ко намерно и својом вољом јавно крши предања и обреде који нису противни Речи Божијој и који су потврђени, за опомену другима треба бити извргнут јавном прекору, као особа коај греша против општег поретка цркве, не поштује њен врховни ауторитет и штети савести слабије браће.

Свака регионална или национална црква има право да уводи, мења или укида црквене обреде или ритуале, који су утврђени само човековим ауторитетом, да би се све чинило у корист поучавања.

### ***35. О хомилијама***

Друга књига хомилија, чије смо појединачне наслове овде додали, садржи блажену и здраву науку, потребну нашем времену, као што је то било и у првој књизи хомилија, издатој у време Едварда шестог. Стога, процењујемо да ће свештеници у црквама марљиво и јасно читати хомилије, да би их народ могао разумети.

#### ***Наслови хомилија:***

- 1) О правој употреби цркве
- 2) Против идолопоклонства
- 3) О поправљању и очувању чистоће цркве
- 4) О добрим делима: најпре о посту
- 5) Против неумерености и опијања
- 6) Против претеране раскоши у одевању
- 7) О молитви
- 8) Место и време молитве
- 9) О томе да се јавне молитве и Свете тајне морају одржавати на разумљивом језику
- 10) О часном поштовању Речи Божије
- 11) О давању милостије
- 12) О Христовом рођењу
- 13) О Христовој патњи
- 14) О Христовом васкрсењу
- 15) О достојном примању Свете тајне тела и крви Христове
- 16) О даровима Светога духа
- 17) За дане прошње
- 18) О брачном стању

- 19) О покајању
- 20) О губљењу времена (ленчарењу)
- 21) Против побуне

### ***36. О посвећењу епископа и осталих служитеља***

Књига о посвећењу епископа и рукополагању свештеника и ђакона, коју је прихватила Општа конвенција ове цркве, 1792. године, ибухвата све што еј потребно за такву посвету и рукополагање и не садржи ништа што би било празноверно или безбожно. Све оне, који су досад били посвећени или рукоположени према обредима ове књиге или који ће убудуће то бити, проглашавамо правовернима и законито посвећенима и рукоположенима.

Оригинални чланак из 1571 и 1662 године гласи:  
„Књига о посвећењу архиепископа, епископа и рукополагању свештеника и ђакона, из времена Едварда шестог, у исто време потврђена од парламента, обухвата све што је потребно за такво посвећење и рукополагање и не садржи ништа што би било празноверно или безбожно. Све оне, дакле, који су досад били посвећени или рукоположени према обредима ове књиге или који ће убудуће бити посвећени или рукоположени према обредима ове књиге, од друге годиен краљевања Едварда шестог,

проглашавамо правоверним и законито посвећенима и рукоположенима.“

## **Црква и држава (37-39)**

### ***37. О световним врховним ауторитетима***

Ауторитет цивилног суда обухвата све људе, како свештенство, тако и лаике, у свим световним стварима; али нема никаквог ауторитета над искључиво духовним стварима. Сматрамо да је дужност свакога, ко исповеда веру у Еванђеље, да буде послушан цивилним властима, које су постављене редовним и правоваљаним путем.

Оригинални члан из 1571 и 1662 године гласи: „Краљевско височанство има врховну моћ, у овом свом краљевству Енглеске и у својим другим колонијама; његова је врховна власт над свим имањима његовог краљевства, било да су црквена или цивилна, и у свим стварима које се тичу свега овога, ранијеј споменутога, и није, нити би требао бити подложен било каквом страном суду. Иако Краљевском височанству дајемо врховну власт, а чији Наслови, чујемо, вређају неке клеветнике; не дозвољавамо нашим принчевима удељивање Божије Речи нити Светих тајни о чему јасно говори и Налог, који је недавно донела Краљица Елизабета. Једино право, за које сматрамо да је одувек и сам Бог у Светом писму даовао побожним принчевима, јесте власт над имањима и службеницима, које им је Бог предао на бригу, било

црквеним или цивилним, и да мачем обуздава тврдоглаве и злочинце. “

Епископ Рима нема судске надлежности у Краљевству Енглеске. Према законима Краљевства, хришћани могу бити осуђени на смртну казну, због злочина и тешких престапа. Хришћанима је допуштено да носе оружје и воде ратове, на заповест световног ауторитета.

### ***38. О томе да хришћани немају заједничких добара***

Имовина и добра хришћана, у односу на право власништва и посед, нису у заједничком поседу, као што то погрешно тврде извесни анабаптисти. Ипак, свако мора, према свом поседу и према својим могућностима, сиротињи и давати милостињу.

### ***39. О заклињању хришћана***

Као што исповедамо да је непотребно и лакоумно заклињање хришћана, забрањено од Господа нашег, Исуса Христа, и апостола Његовог, Јакова, тако да по хришћанској вери не држимо да је забрањено заклињати се на заповест врховног ауторитета, у питањима вере и љубави, ако је заклињање свето, право и истинито, према науку пророка.

